

Priloga II: Kategorije svežosti

Za določanje standardov svežosti po kategorijah svežosti so ribe in ribiški proizvodi razvrščeni v naslednje skupine:

a) pridnene ribe:

vahnja, trska, saj, rdeči okuni, mol, leng, oslič, kostanjevke, morske spake, francoski molič, molič, bukva, girica, ugor, krulci, ciplji, morska plošča, krilati rombi, morski listi, limanda, rdeči jezik, iverka, morski meči, sinji mol;

b) pelagične ribe:

beli tun, tun, velikooki tun, atlantski sled, sinji mol, sardela, skuše, šnjuri, sardon;

c) hrustančnice:

trnež, raže;

d) glavonožci:

sipe, lignji, hobotnice;

e) raki:

kozice, škamp.

a) Za pridnene ribe se uporabljajo standardi svežosti za posamezne kategorije svežosti po naslednji tabeli:

	Kriteriji			
	kategorije svežosti			ni dovoljeno
	ekstra	A	B	
koža	jasna, mavrična (razen za rdeče okune) ali z opalescentnim pigmentom; brez razbarvanja	jasna, vendar z nesvetlečim pigmentom	pigment je v procesu razbarvanja in postaja moten	motna pigmentacija
kožna sluz	vodena in prozorna	slabo motna	mlečna	rumeno siva, motna
očesa	konveksna, črna s svetlo zenico in prozorno roženico	konveksna in rahlo upadla, črna in z motno zenico, z rahlo opalescentno roženico	ravna, z opalescentno roženico, motna zenica	konkavna v centru, s sivo zenico, mlečna roženica
škrge	svetle barve, brez sluzi	manj obarvane, s prozorno sluzjo	rjavo / sive postajajo razbarvane, z gosto neprozorno sluzjo	rumenkaste, z mlečno sluzjo

	Kriteriji			
	kategorije svežosti			ni dovoljeno
	ekstra	A	B	
potrebušnica (pri očiščenih ribah)	gladka, svetla, težko se loči od mesa	blago motna, da se ločiti od mesa	pegasta, zelo lahko se loči od mesa	se ne oprijema mesa
vonj škrg in trebušne votline -pridnene ribe, razen morske plošče	po morskih rastlinah	brez vonja po morskih rastlinah, nevtralen vonj	fermentiran, blago kiselkast	kiselkast
morska plošča	oljno sveža, oster, zemeljski vonj	oljnat, vonj po morskih rastlinah, rahlo sladkoben	oljnat, fermentiran, postan, blago žarek	kiselkast
meso	čvrsto in elastično, z gladko površino	manj prožno	rahlo mehko (ohlapno), manj prožno, voščeno (žametasto) in motne površine	mehko (uvelo), luske se zlahka odcepijo od kože, površina je nagrbančena

Za obglavljene morske spake se uporabljajo posebni kriteriji po naslednji tabeli:

krvne žile (trebušne mišice)	z ostrim obrisom in živo rdeče	z ostrim obrisom in temnejšo krvjo	razpršene in rjave	popolnoma razpršene, rjave in rumenim mesom

b) Za pelagične ribe se uporablja standard svežosti za posamezne kategorije svežosti po naslednji tabeli:

	Kriteriji			
	kategorije svežosti			ni dovoljeno
	ekstra	A	B	
koža	svetla pigmentacija, lesketajoče mavrične barve, jasna razlika med hrbtno in centralno površino	izguba leska in sijaja, motnejše barve, manj razlike med hrbtno in trebušno površino	motne, medle barve brez sijaja; koža je nagubana, če je riba upognjena	zelo motna pigmentacija, koža se ločuje od mesa
kožna sluz	vodena, prozorna	rahlo motna	mlečna	rumenkasto siva, motna sluz

	Kriteriji			
	kategorije svežosti			ni dovoljeno
	ekstra	A	B	
konsistenca mesa	zelo čvrsto, trdo	precej trdo, čvrsto	rahlo mehko	mehko
škržni poklopci	srebrnkasti	srebrnkasti, rahlo rdeči ali rjavi	rjavkasti in iz krvnih žil izdatno pronica kri	rumenkasti
oči	konveksne, izbočene, z modro-črno svetlo zenico, prozornimi maščobnimi očesnimi blazinicami	konveksne in rahlo upadle, s črno zenico, rahlo opalescentno roženico	ravne, z zamegljeno zenico, z izlito krvjo okrog očes	konkavne, v sredini s sivo zenico, mlečnato roženico
škrge	enotno temno rdeče ali škrlatne, brez sluzi	manj jasne barve, blede na robovih, s prozorno sluzjo	odebeljene, z razbarvano neprozorno sluzjo	rumenkaste, z mlečno sluzjo
vonj škrge	svež vonj po morskih rastlinah, oster vonj po jodu	brez vonja po morskih rastlinah, nevtralen vonj	rahel žveplast, masten vonj, vonj po žarki slanini ali gnilemu sadju	gnojen, kiselkast

c) Za hrustančnice se uporabljajo standardi svežosti za posamezne kategorije svežosti po naslednji tabeli:

	Kriteriji			
	kategorija svežosti			ni dopustna
	ekstra	A	B	
oči	konveksne, zelo svetle in spreminjajočih barv; z malimi zenicami	konveksne in rahlo udrte, z izgubljeno jasnostjo in mavričnostjo, z ovalnimi zenicami	ravne, motne	konkavne, rumenkaste ali v stanju razkroja, ki je napredoval
videz	rigor mortis ali tresavica; majhna količina čiste sluzi na koži	po rigor mortis ni sluzi na koži in še zlasti v ustih in škržnih odprtinah	nekaj sluzi prisotne v ustni votlini in škržnih odprtinah, rahlo sploščena čeljust	večja količina sluzi v škržnih odprtinah in ustni votlini

	Kriteriji			
	kategorija svežosti			ni dopustna
	ekstra	A	B	
vonj	vonj po morskih rastlinah	brez vonja ali zelo rahel vonj po postanem vendar ni vonja po amoniaku	blag vonj po amoniaku, kiselkast	oster vonj po amoniaku

Za raže veljajo posebni dodatni kriteriji svežosti navedeni v naslednji tabeli:

	ekstra	A	B	ni dopustna
koža	svetlikajoča, mavrična in s sijočo pigmentacijo, vodeno sluzjo	s svetlo pigmentacijo, vodeno sluzjo	pigmentacija v procesu razbarvanja in bledenja, z motno sluzjo	razbarvana, nagubana koža, z gosto sluzjo
tekstura mesa	čvrsto in prožno	čvrsto	mehko	uvelo, ohlapno
izgled	rob plavuti je prozoren in upognjen	trde plavuti	mehke plavuti	padajoče (gnojne) plavuti
trebuh	bel in svetlikajoč, z vijoličnim robom okrog plavuti	bel in svetlikajoč z rdečimi pegami okrog plavuti	bel in moten, z mnogimi rdečimi in ali rumenimi pegami	rumeno do sivo zelenkast trebuh, rdeče pege v samem mesu

d) Za glavonožce se uporabljajo standardi svežosti za posamezne kategorije svežosti po naslednji tabeli:

	Kriteriji		
	kategorije svežosti		
	ekstra	A	B
koža	s svetlo pigmentacijo, koža se drži mesa	z motno pigmentacijo, koža se drži mesa	razbarvana, lahko ločljiva od mesa
meso	zelo čvrsto, biserno belo	čvrsto, barve krede	rahlo mehko, rožnato belo ali rahlo rumeno
lovke	se težko odstranijo	se težko odstranijo	se lažje odstranijo
vonj	svež, po morskih algah	blag oziroma brez vonja	vonj po črnilu

e) Za rake se uporabljajo standardi svežosti za posamezne kategorije svežosti po naslednji tabeli:

Kozice

	Kriteriji	
	kategoriji svežosti	
	ekstra	A
minimalne zahteve	- površina oklepa: vlažna in svetleča, - kozice se ločujejo pri pretresanju iz enega kontejnerja v drugi, - meso mora biti brez katerega koli tujega vonja, - morajo biti brez peska, sluzi in drugih tujkov	enako kot za ekstra kategorijo
izgled: 1. kozice z oklepom	čista rdeče rožnata barva z majhnimi belimi lisami, na prsnem delu oklepa prevladuje svetlejša barva	- odtenki barve od rahlo izprane rdeče rožnate do modrikasto rdeče z belimi lisami, prsni del oklepa mora biti svetlo obarvan in sivkast
2. severna kozica	enakomerno rožnata barva	rožnata z začetkom črnenja glave
stanje mesa med odstranitvijo oklepa in po njej	- oklep se z lahkoto odstrani s samo tehnično pogojeno neizogibno izgubo mesa, - meso čvrsto, vendar ne žilavo	- se z lahkoto odstrani z minimalno izgubo mesa, - manj čvrsto, rahlo žilavo
drobci	dopustni so posamezni drobci kozic	dopustna je majhna količina drobcev kozic
vonj	svež vonj po morskih algah, lahko sladkoben vonj	kiselkast, ne diši po morskih algah

Škamp

	Kriteriji		
	kategorija svežosti		
	ekstra	A	B
oklep	svetlo rožnat ali rožnat do rdeče oranžen	svetlo rožnat ali rožnat do rdeče oranžen, brez črnih madežev	rahlo razbarvanje, nekaj črnih madežev in sivkaste barve zlasti na oklepu in med repnimi členki

	Kriteriji		
	kategorija svežosti		
	ekstra	A	B
oči in škrge	svetleče črne oči, rožnate škrge	oči motne in sivo črne, škrge sivkaste	škrge temno sive ali nekaj zelenkaste barve na hrbtni strani oklepa
vonj	značilen blag vonj po rakah	izguba značilnega vonja, brez vonja po amoniaku	rahlo kiselkast
meso	prosojno in modro z nagibanjem proti beli	ne več prosojno, toda ne razbarvano	na izgled motno in neprozorno